

ਜਗ ਬਾਣੀ

Sun, 27 March 2022

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਨ ਤਾਂ ਗੱਲ ਸਮਝ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੰਨੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ, ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਕਈ ਅਰਬਾਂ 'ਚ ਗਲੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲੜੀਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਚੰਗੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਕਾਬਲ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਹੁੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਉੱਠਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਖਿਰ ਜਿਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਆਖਿਰ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ? ਉੱਝ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਹੀ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਤੋਂ ਜੇਕਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਵਰਗੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਕਾਫੀ ਸਸਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਖਲਾ ਵੀ ਬੜਾ ਸੌਖਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਉਤਸਵ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹੋਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ 75 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਆਜ਼ਾਦ ਰੂਪ 'ਚ ਆਪਣੇ ਹੀ

ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਮਹਿੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੂਰ ਪਿੰਡ-ਦਿਹਾਤ 'ਚ ਅੱਜ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢਕਣ ਲਈ ਛੱਤ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ 2 ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਨਿੱਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਵਧੀ ਹੈ ਪਰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਚ ਕੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦਿਸੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕੀਏ।

ਪ੍ਰਿੰ. ਡਾ. ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ 'ਚ ਕੋਈ ਦੋ-ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਗਿਆਨ ਵਰਗੇ ਕੋਰਸਾਂ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸੀਟ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਪਵੇ ਜੋ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਐੱਮ. ਬੀ. ਬੀ. ਐੱਸ. 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਨੀਟ' ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਚ ਅਣਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਰੈਂਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਦ ਜਾ ਕੇ ਉਸ

ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੈਂਕ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਭਰਪੂਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੋਰੋ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲਾ ਬੜਾ ਸੌਖਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਹੀ ਸੀਮਤ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲਾ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਨ, ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ, ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਜਾਣ ਦੇ ਬਦਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਜੇਕਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਕੈਨੇਡਾ, ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਚੰਗੀ ਮੰਗ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾਸਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਆਈ. ਆਈ. ਐੱਮ. ਏ., ਆਈ. ਆਈ. ਟੀ. ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਕਾਫੀ ਸਨਮਾਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ

ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਂਗਲੁਰੂ 'ਚ ਸਥਿਤ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 2021 'ਚ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦੀ ਖੋਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਨ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗਿਣੀਆਂ-ਚੁਣੀਆਂ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਔਸਤ ਪੱਧਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲ ਨਿੱਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੀ ਨਿੱਜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਮੋਟੀ ਫੀਸ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਵਸੂਲਦੀਆਂ ਹੋਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਾਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ

ਆਧੁਨਿਕ ਸਰੋਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਅਸਲ ਕਾਰਜ ਲਈ ਖਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗੁਣਵੱਤਾਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਵੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਜਕੜਾਂ 'ਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਹਾਂਪੱਖੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਵੇ।

drmlsharma5@gmail.com

